

2024-03-14

Marie Halldin
Översiktsplanerare
/RedigerareTelefon/
marie.halldin@sigtuna.se

Vår beteckning KS/2024:110
Er referens LI2023/03919

Yttrande från Sigtuna kommun över inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026-2037

Sigtuna är en av Sveriges snabbast växande kommuner. Givet det strategiska läget i Storstockholmsregionen med många arbetstillfällen, Arlanda flygplats och en växande logistikhub är kommunen en stark tillväxtmotor. Sigtuna kommun kan bidra till att säkra viktiga regionala och nationella intressen och ser det därmed som angeläget att inkomma med synpunkter över inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen för perioden 2026-2037.

Sigtuna kommun ställer sig i övrigt bakom StorSthlms yttrande över inriktningsunderlaget och vill särskilt betona vikten av det som anförs om *Stärkta förutsättningar för landtransporterna till och från Arlanda*.

Generella synpunkter

I inriktningsunderlaget fastslås det allvarliga läget för Sveriges järnvägsnät. Sigtuna kommun delar bilden av det akuta läget och vikten av att förvalta och sköta ett system som gynnar hela landet och som är långsiktigt hållbart för transporter av människor och gods. Infrastrukturen behöver dock fortsatt utvecklas i relation till tillväxt och tillgänglighet både vad avser persontransporter, godstransporter och nyttotrafik. Det finns inte bara en underhållsskuld, utan trafiksystemen måste samtidigt byggas ut för att motsvara det bostadsbyggande som skett över tid och för att möjliggöra en fortsatt bostadsutveckling.

Dagens pendeltågssystem är underdimensionerat och behovet av kapacitetsökning på järnvägen är stort. De större kommunikationslederna inom Stockholmsregionen är riktade in mot den centrala stadskärnan och tvärförbindelser i norra Stockholm är obefintliga eller bristfälliga. Att betrakta detta som ett länsproblem är att underskatta hur många besökare och genomresande systemet varje dag ska betjäna. Ökad redundans och resiliens skulle avlasta hela kollektivtrafiken och gynna såväl Stockholm som kringliggande län.

Sigtuna har länge påtalat behovet av infrastrukturinvesteringar i kommunen. Effektiva marktransporter och redundans är nödvändigt för att maximera nyttan av Arlanda flygplats som kommunikationsnav och som arbetsplats. Det ligger både i landets, länets och det lokals intresse och beskrivs i kommunens översiktsplan;

- Upprusta och utveckla Märsta station samt spårkapaciteten förbi Märsta
- Bredda E4:an och färdigställ Måby trafikplats
- Förbättra framkomligheten på väg 263
- Förläng Roslagsbanan till Arlanda
- Stärk kollektivtrafiken mellan Märsta och Arlanda
- Främja utvecklingen av kombiterminalen i Rosersberg
- Verka för en spårkorridor västerut, mot Västerås och Oslo

Specifika synpunkter

Märsta station

Märsta station är en viktig bytespunkt på sträckan Uppsala – Stockholm och trafikeras idag av pendeltåg, regionaltåg samt med anslutande busstrafik till bland annat Arlanda flygplats och övriga delar av Sigtuna kommun.

Spårstrukturen i och kring Märsta station är föråldrad och utgör en flaskhals i järnvägssystemet mellan Stockholm och Uppsala. Detta innebär att tidigare frigjord kapacitet inte kan utnyttjas för att komma till stånd med ökad kollektivtrafik mellan de två städerna. Stationen har dessutom flera allvarliga trafiksäkerhetsproblem vilka behöver åtgärdas för att stationen ska kunna fungera som en nödvändig bytespunkt och för att kunna hantera det stora antal resenärer som dagligen passerar eller har Märsta som slutstation.

Sigtuna är som värdkommun för Arlanda en viktig samarbetspart i utvecklingen av flygplatsen. Kommunens fysiska planering ser därför inte bara till det lokala perspektivet, utan även till tillgängligheten till och från Arlanda flygplats. Vid urspårningen vid Arlandabanan 2023 tydliggjordes hur skör infrastrukturen runt flygplatsen är. Tågresenärer till Sveriges största flygplats fick uppleva det kaos som uppstår när en redan för en normal trafiksituation grovt underdimensionerad Märsta station behöver hantera trafik långt över dagens kapacitetsnivå. Det blev uppenbart att redundansen måste stärkas. Detta visar också att utvecklingen av Arlanda måste hänga ihop med utvecklingen av exempelvis Märsta station. Denna koppling tydliggörs i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS) där den regionala stadskärnan heter Arlanda-Märsta.

Märsta station är i dagsläget den enda stationen i pendeltågssystemet som inte moderniserats sedan den byggdes. Upprustningen och utvecklingen av Märsta station är därmed en ren underhållsåtgärd för att möjliggöra ett fortsatt fungerande tågssystem i norra Storstockholm och egentligen, hela Sverige.

En upprustning och utveckling av Märsta station skulle få positiva effekter för såväl arbetspendling och passerande godstrafik som för tillgängligheten till och från Arlanda flygplats. Åtgärderna för Märsta station infriar också de tre utgångspunkter som Trafikverket nämner i början av inriktningsunderlaget:

- *rusta, effektivisera och modernisera den befintliga infrastrukturen*

- *vidta åtgärder för att klara dels klimat- och trafiksäkerhetsmålen, dels klimatförändringar och yttre hot*
- *hushålla med resurser genom att minska kostnader, prioritera noga och besluta om nya satsningar först när kostnader och nyttor är väl utredda.*

Objektet Märsta station var med i Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018–2029. Enligt åtgärdsvalsstudien från 2016 skulle en ombyggnad av Märsta station leda till *ökad trafiksäkerhet och tillgänglighet samt minskade barriäreffekter och minskad risk för trafikstörningar*. På sikt möjliggör en utbyggnad av Märsta station även stärkta tvärförbindelser, både västerut och genom en förlängning av Roslagsbanan.

Den enda rimliga slutsatsen är att Märsta station bör betraktas som ett såväl regionalt som nationellt intresse och därför tas med som ett objekt i nationell plan.

Intermodalitet

Genom kopplingen mellan Ostkustbanan och E4:an är Rosersbergs kombiterminal en av Sveriges viktigaste knutpunkter för gods. Inom ramen för bland annat EU-projekt pågår en omställning för att styra om fossilbunden godstrafik till spårbunden trafik. Sigtuna kommun vill framföra vikten av ökad intermodalitet och smidiga byten mellan olika trafikslag för såväl gods- som persontransporter. Sigtuna kommun önskar ett ökat fokus på intermodalitet och redundans och ser därför med oro på Trafikverkets slutsats att de europeiska målen för ökad intermodalitet blir allt svårare att nå.

Övriga synpunkter

Säkerhetsåtgärder

Sverige står inför stora satsningar i och med Nato-medlemskapet och de krav som ställs på försvaret. Att rusta för ökad informationssäkerhet är en del av det. En annan del är den fysiska planeringen och infrastrukturen som också måste fungera. Sigtuna kommun önskar att rapporten även tog med andra urvalskriterier för investeringar såsom ökad redundans och klimatanpassning, inte minst från och till Arlanda.

Risker med tyngre godsfordon på väg, BK4

I rapporten nämns planering för tyngre transporter på statlig väg. Här vill Sigtuna kommun be Trafikverket att betänka att fordon av tyngre klass inte enbart använder statliga vägar. Vid minsta störning på till exempel den kraftigt underdimensionerade E4:an, använder sig godstransporter ofta av kommunala vägar. Sigtuna kommun ser en stor fara för det lokala vägnätets bärighet och funktion om denna typ av fordon skulle behöva ta sig fram utanför det statliga vägsystemet.

Ramfördelning

Stockholmsregionen är Sveriges mest tätbefolkade region. Om man därtill lyfter in det stora antalet resande till och från Arlanda flygplats och från resten av Sverige, blir det uppenbart att behovet av infrastrukturinvesteringar är stort. Sigtuna kommun ser därför med oro på Trafikverkets slutsatser att 0-procentsnivån endast möjliggör ett upprätthållande av funktionaliteten i infrastrukturen.

Sigtuna kommun instämmer i grunden i Trafikverkets mening att *avgörande för framtidens tillgänglighet är hur vi underhåller den infrastruktur som redan finns*. I takt med en ökande

befolkning ökar dock även transportbehovet. Systemet behöver både byggas ut för att möta den ökning som redan skett, och för att rusta för tillväxt. Att enbart underhålla befintlig infrastruktur är att bygga in problem i framtiden.

Olov Holst
Kommunstyrelsens ordförande
Sigtuna kommun